

PATVIRTINTA

UAB FMĮ „Orion Securities“ direktoriaus

2011 m. birželio mėn. 1 d.

Įsakymu Nr. 11-06-01-1

**UAB FMĮ „ORION SECURITIES“
KLIENTŲ SKIRSTYMO Į NEPROFESIONALIUŠ,
PROFESIONALIUŠ IR TINKAMAS SANDORIO
ŠALIS TVARKA**

TURINYS

TURINYS	2
BENDROJI DALIS	3
KLIENTŲ KATEGORIJOS IR SUDAROMI SANDORIAI	3
INVESTUOTOJŲ APSAUGOS PRIEMONĖS	6

BENDROJI DALIS

1. **UAB FMĮ Orion securities** (toliau – Tarpininkas), teikdamas investicines paslaugas bei vykdydamas investicinę veiklą, vadovaujasi Lietuvos Respublikos įstatymais ir tarptautiniais teisės aktais, taip pat Lietuvos Respublikos Vertybinių popierių komisijos nutarimais.
2. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos finansinių priemonių rinkų įstatymu ir Lietuvos Respublikos Vertybinių popierių komisijos nutarimu dėl investicinių paslaugų teikimo ir klientų pavedimų priėmimo ir vykdymo taisyklių patvirtinimo, Tarpininkas šiame dokumente apibrėžia klientų skirstymo į neprofesionaliuosius, profesionaliuosius ir tinkamas sandorio šalis tvarką ir procedūras.
3. Šios tvarkos tikslas – užtikrinti, kad būtų įgyvendintas principas „pažink savo klientą“, ir Tarpininko klientui būtų pasiūlytos ir tinkamai suteiktos labiausiai jo interesus atitinkančios investicinės paslaugos.
4. Pagrindinės Klientų skirstymo į neprofesionalių, profesionalių ir tinkamas sandorio šalis tvarkoje naudojamos sąvokos:
 - 4.1. Tvarka – Klientų skirstymo į neprofesionalių, profesionalių ir tinkamas sandorio šalis tvarką;
 - 4.2. Darbuotojas - reiškia visus Tarpininko darbuotojus;
 - 4.3. Neprofesionalusis klientas – klientas, kuris nepriskiriamas nei prie profesionaliųjų klientų, nei prie tinkamų sandorio šalių.
 - 4.4. Profesionalusis klientas – klientas, kuris turi pakankamai žinių, įgūdžių ir patirties pagrįstiems investiciniams sprendimams savarankiškai priimti, gali tinkamai įvertinti galimą riziką ir atitinka profesionaliesiems klientams nustatytus kriterijus, nurodytus Tvarkos 5 punkte.
 - 4.5. Tinkama sandorio šalis – klientas, atitinkantis Tvarkos 7 punkte numatytus kriterijus.
 - 4.6. Investicinės paslaugos – su viena ar keliomis finansinėmis priemonėmis susijusios šios paslaugos:
 - 4.6.1. klientų pavedimų priėmimas ir perdavimas;
 - 4.6.2. pavedimų vykdymas klientų lėšomis;
 - 4.6.3. klientų portfelių valdymas;
 - 4.6.4. investavimo rekomendacijų teikimas.
 - 4.7. Tarpininko vidaus dokumentai – tai Tarpininko valdymo organų patvirtintos įvairios politikos, tvarkos, instrukcijos, įsakymai, nutarimai ir kiti dokumentai, reguliuojantys Tarpininko investicinių paslaugų teikimą bei investicinės veiklos vykdymą.
 - 4.8. Kitos šioje Tvarkoje apibrėžtos sąvokos suprantamos kaip apibrėžtos Lietuvos Respublikos Finansinių priemonių rinkų įstatyme ir kituose Lietuvos Respublikos ir tarptautiniuose teisės aktuose.

KLIENTŲ KATEGORIJS IR SUDAROMI SANDORIAI

5. Profesionaliaisiais klientais be atskiro pripažinimo laikomi:
 - 5.1. licencijuoti ir (arba) kitu būdu prižiūrimi subjektai, veikiantys finansų rinkose, – kredito įstaigos, finansų maklerio įmonės, kitos licencijuotos ir (arba) prižiūrimos finansų įstaigos, draudimo įmonės, kolektyvinio investavimo subjektai ir jų valdymo įmonės, pensijų fondai ir jų valdymo įmonės, prekiautojai biržos prekėmis ir išvestinėmis priemonėmis dėl biržos prekių, ateities sandoriais savo lėšomis prekiaujantys asmenys ir kiti instituciniai investuotojai. Šiame punkte nurodytiems profesionaliesiems klientams priskiriami Europos Sąjungos valstybių narių ir trečiųjų šalių licencijuoti ir (arba) prižiūrimi subjektai;
 - 5.2. didelės įmonės, atitinkančios bent 2 iš šių kriterijų:
 - 5.2.1. balanse nurodyto turto vertė – ne mažiau kaip 20 milijonų eurų;
 - 5.2.2. pardavimo grynosios pajamos – ne mažiau kaip 40 milijonų eurų;
 - 5.2.3. nuosavos lėšos – ne mažiau kaip 2 milijonai eurų.
 - 5.3. šalių vyriausybės ir savivaldybės, valstybės skolos valdymą vykdančios subjektai, centriniai bankai, Pasaulio bankas, Tarptautinis valiutos fondas, Europos centrinis bankas, Europos investicijų bankas ir kitos panašios tarptautinės ir tarpvalstybinės institucijos; kiti instituciniai investuotojai, kurių pagrindinė veiklos sritis yra investavimas į finansines priemones, įskaitant subjektus, kurie verčiasi turto investavimu ar dalyvauja kituose finansavimo sandoriuose.
6. Asmenys, kurie gali būti pripažinti profesionaliaisiais klientais:
 - 6.1. Tarpininkas gali asmenį pripažinti profesionaliuoju klientu, kai jis atitinka bent 2 iš šių kriterijų: per pastaruosius keturis metus ketvirčius klientas kiekvieną ketvirtį atitinkamoje rinkoje yra vidutiniškai

- sudaręs po 10 didelių – 30 000 (trisdešimties tūkstančių) litų sandorių; kliento finansinių priemonių portfelis, įskaitant pinigines lėšas, viršija 500 tūkstančių eurų; klientas profesionaliai dirba arba dirbo finansų sektoriuje ne mažiau kaip vienerius metus ir eina ar ėjo tokias pareigas, kurios reikalauja žinių apie klientui numatomas teikti paslaugas ar numatomus sudaryti sandorius, pavyzdžiui, į jo darbo funkcijas įeina investicinių sprendimų priėmimas;
- 6.2. tvarkos 6.1 punkte nurodytus kriterijus atitinkantiems klientams Tarpininkas gali netaikyti kai kurių investuotojų apsaugos priemonių, jeigu:
 - 6.2.1. klientas yra raštu pareiškęs Tarpininkui, kad pageidauja būti pripažintas profesionaliuoju klientu – arba dėl visų teikiamų paslaugų ir sudaromų sandorių, arba tik dėl tam tikrų paslaugų ir sudaromų sandorių arba sandorių ar finansinių priemonių tipų;
 - 6.2.2. Tarpininkas sutartyje, sudarytoje su klientu, yra aiškiai raštu nurodęs klientui, kurios investuotojų apsaugos priemonės jam netaikomos;
 - 6.2.3. klientas sutartyje yra raštu patvirtinęs, kad yra susipažinęs ir suvokia pasekmes, kurias sukelia tam tikrų investuotojų apsaugos priemonių atsisakymas.
 - 6.3. Tarpininkas, prieš pripažindamas asmenį profesionaliuoju klientu ir nustodamas jam taikyti kai kurias investuotojų apsaugos priemones, privalo įsitikinti, kad klientas atitinka Tvarkos 6 punkte numatytus reikalavimus. Surinkęs, patikrinęs ir išanalizavęs duomenis galutinį sprendimą dėl kliento priskyrimo konkrečiai kategorijai priima Tarpininkas.
 - 6.4. Profesionaliuoju klientu pripažintas asmuo privalo informuoti Tarpininką, jei pasikeičia informacija, kurios pagrindu klientas buvo priskirtas tam tikrai klientų kategorijai. Kai Tarpininkas sužino, kad klientas nebetenkina sąlygų, dėl kurių jis buvo pripažintas profesionaliuoju klientu, Tarpininkas privalo informuoti klientą, kad jis priskirtas neprofesionaliųjų klientų kategorijai, ir taikyti klientui visas investuotojų apsaugos priemones.
 - 6.5. Šių taisyklių 6.1 punkte nurodytiems profesionaliesiems klientams jų prašymu gali būti netaikomos visos ar dalis priede Nr. 1 nurodytų investuotojų apsaugos priemonių.
 - 6.6. Tarpininkas sutartyje, sudarytoje su klientu, nurodytu būdu praneša profesionaliajam klientui, kad jis turi teisę prašyti pakeisti investicinių paslaugų teikimo sutarties sąlygas, siekdamas aukštesnio kliento interesų apsaugos lygio.
7. Tinkamomis sandorio šalimis laikomos:
 - 7.1. finansų maklerio įmonės;
 - 7.2. kredito įstaigos;
 - 7.3. draudimo įmonės;
 - 7.4. kolektyvinio investavimo subjektai ir jų valdymo įmonės;
 - 7.5. pensijų fondai ir jų valdymo įmonės;
 - 7.6. kitos Europos Bendrijos ar atskirų valstybių narių licencijuotos ar prižiūrimos finansų įstaigos, valstybių narių vyriausybės ir jų įgaliotieji subjektai, užsiimančios valstybės skolos valdymu, taip pat centriniai bankai ir tarpvalstybinės organizacijos; asmenys, kurių pagrindinė veikla yra sandorių dėl biržos prekių ir (arba) išvestinių priemonių dėl 10.1.7. biržos prekių sudarymas savo lėšomis, išskyrus, jei asmenys, savo lėšomis sudarantys sandorius dėl biržos prekių ir (arba) išvestinių priemonių dėl biržos prekių, priklauso asmenų grupei, kurios pagrindinė veikla yra kitų investicinių paslaugų arba banko paslaugų teikimas; įmonės, teikiančios investicines paslaugas ir (arba) vykdančios investicinę veiklą, kurią sudaro tik sandorių savo lėšomis sudarymas finansinių ateities, pasirinkimo arba kitų išvestinių priemonių ir pinigų rinkose siekiant vienintelio tikslo – apdrausti savo pozicijas išvestinių finansinių priemonių rinkose, taip pat įmonės, kurios sudaro sandorius kitų įmonių, teikiančių investicines paslaugas ir (arba) vykdančių investicinę veiklą, kurią sudaro tik sandorių savo lėšomis sudarymas finansinių ateities, pasirinkimo arba kitų išvestinių priemonių ir pinigų rinkose siekiant vienintelio tikslo – apdrausti savo pozicijas išvestinių finansinių priemonių rinkose, lėšomis arba veikdamos pagal jų interesus formuoja kainas, o jas garantuoja tų pačių rinkų tarpuskaitos sistemų nariai, prisiimdami atsakomybę už tokių įmonių sudarytus sandorius.
 8. Sandoriai su tinkamomis sandorio šalimis
 - 8.1. Tarpininkas, vykdamas pavedimus klientų vardu ir (arba) sudarantis sandorius savo lėšomis, ir (arba) priimančias ir perduodantis klientų pavedimus, sudaro sandorius arba tarpininkauja sudarant sandorius su tinkamomis sandorio šalimis nesilaikydamas Finansinių priemonių rinkų įstatymo 22 ir 24 straipsniuose bei 25 straipsnio 2 ir 3 dalyse (priedas Nr. 1) nustatytų pareigų dėl sudaromų sandorių ir su šiais sandoriais tiesiogiai susijusių papildomų paslaugų.
 - 8.2. Kliento priskyrimas tinkamų sandorio šalių kategorijai nepanaikina šio kliento teisės prašyti jam taikyti visas neprofesionaliųjų investuotojų interesų apsaugos priemones, įskaitant nustatytas Finansinių priemonių rinkų įstatymo 22, 24 ir 25 straipsniuose (priedas Nr. 1). Toks prašymas gali būti bendro pobūdžio arba pateikiamas konkrečiu atveju.

- 8.3. tinkamomis sandorio šalimis gali būti pripažįstami ir kiti subjektai, nenurodyti šių taisyklių 7 punkte, kurie atitinka Vertybinių popierių komisijos nustatytus kriterijus. Jei planuojamo sudaryti sandorio šalis priklauso skirtingoms jurisdikcijoms, Tarpininkas pripažįsta tokį subjektų statusą, kokį nustato tos valstybės narės, kurioje sandorio šalis yra įsteigta, teisės aktai.
- 8.4. Tarpininkas, prieš sudarydamas sandorį su tinkama sandorio šalimi pripažintu klientu ar tarpininkaudamas sudarant tokį sandorį, sutartyje, sudarytoje su klientu, gauna aiškų sandorio šalies patvirtinimą, kad ji sutinka būti laikoma tinkama sandorio šalimi. Toks sutikimas gali būti bendro pobūdžio arba pritaikytas konkrečiam sandoriui. Laikoma, kad kliento sutikimas aiškiai išreikštas, kai jis pasirašo sutartį, kurioje yra priskirtas tinkamos sandorio šalies kategorijai.
9. Kliento kategorijos nustatymo tvarka
 - 9.1. klientas ar potencialus klientas užpildo Tarpininko pateiktą Investicinių paslaugų teikimo sutarties priedą Nr. 1, kuriame nurodo savo finansinę padėtį ir informaciją apie investavimo patirtį. Ją užpildęs klientas pagal Tvaroje nustatytus kriterijus priskiriamas neprofesionaliųjų, profesionaliųjų ar tinkama sandorio šalimi laikomų klientų kategorijai.
 - 9.2. sprendimą dėl kliento priskyrimo neprofesionaliųjų, profesionaliųjų ar tinkama sandorio šalimi laikomų klientų kategorijai priima atsakingi prekybos vertybiniais popieriais skyriaus darbuotojai, kurie sudaro investicinių paslaugų teikimo sutartį su klientu.
 - 9.3. investuotojų apsaugos priemonės klientams taikomos atsižvelgiant į tai, kokiai kategorijai jis priskirtas, ir į Tarpininko su klientu sudarytas sutartis.

INVESTUOTOJŲ APSAUGOS PRIEMONĖS

1. Darbuotojas, teikiantis klientui investicines paslaugas, surinkęs ir įvertinęs kliento Investicinių paslaugų teikimo sutarties priede Nr.1 nurodytą informaciją, turi rekomenduoti klientui ar potencialiam klientui konkrečias investicines paslaugas ir finansines priemones, kurios labiausiai atitiktų kliento interesus.
2. Jei darbuotojas, įvertinęs kliento žinias ir patirtį investavimo srityje, susijusius su konkrečiomis investicinėmis paslaugomis ar finansinėmis priemonėmis, kurias siūlo Tarpininkas arba dėl kurių kreipiasi pats klientas ar potencialus klientas, nustato, kad investicinė paslauga ar finansinė priemonė konkrečiam klientui ar potencialiam klientui nėra tinkama, jis privalo klientą ar potencialų klientą apie tai įspėti. Įspėjimas gali būti pateikiamas ir standartine forma.
3. Jei klientas ar potencialus klientas atsisako suteikti informaciją apie žinias ir patirtį investavimo srityje, susijusius su konkrečiomis investicinėmis paslaugomis ar finansinėmis priemonėmis, kurias siūlo Tarpininkas arba dėl kurių kreipiasi pats klientas ar potencialus klientas, arba pateikia nepakankamai informacijos apie savo žinias ir patirtį investavimo srityje, Tarpininkas įspėja klientą ar potencialų klientą, kad jo atsisakymas pateikti reikalingą informaciją arba ne visos reikalingos informacijos pateikimas neleidžia Tarpininkui nustatyti, ar konkrečios investicinės paslaugos ir finansinės priemonės yra jam tinkamos. Toks įspėjimas gali būti pateikiamas ir standartine forma.
4. Tarpininkas sutartyje su klientu nustatyta tvarka teikia klientui pranešimus apie jam suteiktas paslaugas.
5. Tarpininkas, vykdydamas kliento pavedimą, veikia taip, kad būtų pasiektas geriausias įmanomas rezultatas klientui, atsižvelgdamas į finansinių priemonių kainą, pavedimo įvykdymo išlaidas, greitį, pavedimo įvykdymo ir atsiskaitymų tikimybę, pavedimo dydį, turinį ir kitas pavedimo įvykdymui svarbias aplinkybes. Tačiau jei klientas pateikia Tarpininkui konkretų nurodymą, toks kliento nurodymas vykdomas tiksliai ir nenukrypstant nuo nurodyme pateiktų sąlygų.
6. Tarpininkas kliento pavedimus vykdo vadovaudamasis Pavedimų vykdymo, sujungimo ir sandorių paskirstymo politika, su kuria klientas išsamiai supažindinamas ir gaunamas išankstinis kliento sutikimas dėl jos prieš pradėdant vykdyti jo pavedimus.
7. Tarpininkas kliento pageidavimu privalo įrodyti, kad jo pavedimas buvo įvykdytas laikantis Pavedimų vykdymo, sujungimo ir sandorių paskirstymo politikos.